
האוניברסיטה העברית בירושלים

סילבוס

דיני מאסר - 62774

תאריך עדכון אחרון 02-11-2022

נקודות זכות באוניברסיטה העברית: 2

תואר: מוסמך

היחידה האקדמית שאחראית על הקורס: משפטים

השנה הראשונה בתואר בה ניתן ללמוד את הקורס: 0

סמסטר: סמסטר ב'

שפת ההוראה: עברית

קמפוס: הר הצופים

מורה אחראי על הקורס (רכז): מיה רוזנפלד

דוא"ל של המורה האחראי על הקורס: maya.rozenfeld@mail.huji.ac.il

שעות קבלה של רכז הקורס:

מורי הקורס:

תאור כללי של הקורס:

השימוש בעונש המאסר, החל מהמאה ה-19 הפך לשכיח ברוב מדינות העולם ואף בישראל. לאור השלכותיו הקשות של עונש המאסר ושלילת החירות (וזכויות נוספות) המתלווה אליו, קיימת חשיבות להכרת יישומו של עונש המאסר הלכה למעשה. במסגרת הקורס נחשף לכללי העולם שמאחורי הסורגים ולמחקרים אשר בחנו היבטים שונים באופן יישומו. במסגרת הקורס ילמדו התאוריות המרכזיות הנוגעות למעמדו של המשפט בין כתלי הכלא, מערכת התמריצים הקיימת בניהול מתקן הכליאה והיבטים סוציולוגיים ופנולוגיים של חיי האסירים. בנוסף, ילמדו סוגיות מרכזיות הנוגעות למערך הכליאה ותנאי הכליאה בישראל. תוך התייחסות ליישום "דיני בית הסוהר" המאגדים בתוכם תחומי משפט מגוונים ביניהם המשפט הפלילי, משפט חוקתי המשפט המנהלי ודיני זכויות האדם. הסטודנטים יתנסו באופן יישום הדינים במסגרת ההליכים המשפטיים השונים ובניהול הליך משפטי (לרבות כתיבה וטיעון) הנוגעים לאסירים – מסוג: עתירת אסיר וועדת שחרורים.

מטרות הקורס:

תוצרי למידה

בסיומו של קורס זה, סטודנטים יהיו מסוגלים:

- הבנת תרומת המשפט לשמירה על זכויות כלואים
- יכולת ניתוח תאורטי של סוגיות הנוגעות למאסר
- הכרות עם עולם הכליאה ודיני המאסר בישראל
- רכישת ידע רב תחומי בסוגיות הנוגעות לכליאה, זיהוי, ניתוח וישום מעשי בייצוג אסירים

דרישות נוכחות (%) :

שיטת ההוראה בקורס:

רשימת נושאים / תכנית הלימודים בקורס:

1. מבוא – דרכי ענישה והשימוש בעונש המאסר
2. מטרות הענישה – מהתיאוריה הפילוסופית לסוציולוגיה של חיי העונש?
3. משפט וחברה בבית הסוהר
4. מערך הכליאה בישראל, הדינים החלים ותיקון 42
5. מגמות לצמצום עונש המאסר
6. תנאי הכליאה והצפיפות בבתי הסוהר
7. פיקוח על התנהלות בתי הכלא בישראל
8. ההליך המשפטי עתירת אסיר

-
9. שחרור מוקדם ממאסר
 10. הקשר עם החוץ – יציאה לחופשה, התייחדות, קשר טלפוני
 11. סוגיות מיוחדות – טיפול רפואי, הפרדה, קטינים ונשים במאסר
 12. ממצאי מחקרים בישראל

חומר חובה לקריאה:

קריאת חובה ומבנה הקורס:

1. מבוא – דרכי ענישה והשימוש בעונש המאסר

- יניב ואקי, רותי קמיני ויורם רבין "עונש המאסר – תכליות, מגמות והלכות" הפרקליט נג(1) 3 (תשע"ד).
- נתנאל דגן "הדבר החשוב באמת סמוי מן העין? על מיעוט העיסוק המשפטי ביישום העונש בישראל" מעשי משפט ז (2015).

2. מטרות הענישה – מהתיאוריה הפילוסופית לסוציולוגיה של חיי העונש?
- דגן נתנאל, שני מושגים של שלילת חירות: היחס בין שיקולי הענישה לתכליות הכליאה והשפעתו על זכויות האסיר, חוקים ט"ו, (2021).

3. משפט וחברה בבית הסוהר

- Kitty Calavita, Valerie Jenness, *Inside the Pyramid of Disputes: Naming Problems and Filing Grievances in California Prisons*, SOCIAL PROBLEMS, Vol 60(1), 50 (2013)

4. מערך הכליאה בישראל, הדינים החלים ותיקון 42
- פקודת בתי הסוהר [נוסח חדש], תשל"ב 1971
- בג"ץ 5678/02 רופאים לזכויות אדם נ' השר לביטחון פנים .
- בג"ץ 2605/05 המרכז האקדמי למשפט ולעסקים (ע"ר), חטיבת זכויות האדם נ' שר האוצר.

5. מגמות לצמצום עונש המאסר
- הועדה הציבורית לבחינת מדיניות הענישה והטיפול בעבריינים דין וחשבון 9, 52 (2015) (דוח דורנר).

- בג"ץ 1982/14 האגודה לזכויות האזרח ואח' נ' השר לביטחון פנים.

6. תנאי הכליאה והצפיפות בבתי הסוהר

- דו"ח תנאי מאסר ומעצר – 2019-2020 (אתר הסנגוריה הציבורית)
- סיגל שהב, על השעיית חוקים, הצפיפות בבתי הסוהר ומודל חוקתי של זכויות אסירים, הסניגור 252, עמ' 4.

7. פיקוח על התנהלות בתי הכלא בישראל

- בג"ץ 355/79 קטלן נ' שירות בתי הסוהר.
- בג"ץ 152/21 רופאים לזכויות אדם ואח' נ' השר לביטחון פנים

8. ההליך המשפטי עתירת אסיר

- רון שפירא "הליך מנהלי כקובע את גבולותיה ומסגרתה של ענישה פלילית" המשפט יב 295 (2007).
- הועדה לבדיקת המתכונת הראויה לבירור עתירות אסירים, דין וחשבון (2011) (פורסם באתר הרשות השופטת).

9. שחרור מוקדם ממאסר

- חוק שחרור על-תנאי ממאסר, תשס"א- 2001
- "שיקולי אינטרס הציבור בהליך השחרור המוקדם", נתנאל דגן, עלי משפט, כרך יא (2014)

10. הקשר עם החוץ – יציאה לחופשה, התייחדות, קשר טלפוני

- רע"ב 5325/07 דוד קדוש נ' שירות בתי הסוהר, תק-על 2007(3), 692, 693 (2007), חופשות
- רעב 6956/09 יונס נ' שירות בתי הסוהר. ביקור ביטחוניים
- בג"ץ 2245/06 ח"כ נטע דוברין נ' שירות בתי הסוהר – התייחדות

11. סוגיות מיוחדות - טיפול רפואי, הפרדה, קטינים ונשים במאסר

- רחלה אראל ולסלי סבה "צעד אחד קדימה, שניים אחורה? על הבעייתיות בהפרדת אסירים במאה העשרים ואחת" עלי משפט יא 527 (2014)
- "מופרדים מזכויותיהם" - דו"ח הסנגוריה הציבורית בנושא החזקת אסירים בתנאי הפרדה.
- "ההרגתם של כלואים מחוק ביטוח בריאות ממלכתי ופגיעה בזכותם לבריאות", ניב מיכאלי, פורסם בכתב העת 'חוקים', גיליון ט"ו, 2021

12. ממצאי מחקרים בישראל סקירת מחקרים עדכניים

- "ועדות (אי) שחרורים? מבט אמפירי אל עבר השחרור המוקדם בישראל בראי המגמה לצימצום שיעור הכליאה" מיה רוזנפלד ורחלי נח, פורסם בכתב העת 'חוקים', גיליון ט"ו, 2021
- "עתירות אסירים, הערכת יעילות ההליך המשפטי" מיה רוזנפלד ותומר עינת, פורסם בכתב העת 'חוקים', גיליון ט"ו, 2021
- "ההשפעה הדיפרנציאלית של ההיסטוריה הפלילית על מועדות בתוכניות חינוך בשירות בתי הסוהר", נעם חביב, באדי חסיסי, דיויד וייסבורד, פורסם בכתב העת 'חוקים', גיליון ט"ו, 2021
- ""המודל הרפואי" מאחורי הטיפול באסירי אלימות במשפחה בבית התקווה בכלא חרמון", אפרת שהם, ענת זליג, באדי חסיסי, דיויד וייסבורד, נועם חביב, קרימינולוגיה ישראלית | ח (ינואר 2019)

חומר לקריאה נוספת:

1. גופמן ארווינג על מאפייני המוסדות הטוטאליים (2006).
2. חגית לרנאו, עבריינות ואכיפת חוק: תאוריה, מדיניות, ביקורת (2016).
3. לסלי סבה ורחלה אראל "כליאה בסגנון חופשי": על יישום הנורמות של זכויות האדם הבין-לאומיות במערכת הכליאה בישראל" חוקים י 123 (2017)
4. שלמה גיורא שוהם, גבריאל שרביט, גבריאל קאבאליון ותומר עינת, עבירות ועונשים: מבוא לפנולוגיה - על תורת הענישה והשיקום, מניעת פשע ואכיפת חוק (2009).
5. Crewe B, Depth, weight, tightness: Revisiting the pains of imprisonment PUNISHMENT & SOCIETY, 13(5) 509 (2011)
6. Dagan N. The Janus face of imprisonment: Contrasting judicial conceptions of imprisonment purposes in the European Court of Human Rights and the Supreme Court of the United States. Criminology & Criminal Justice 1-17 (2020).
7. Liora Lazarus, Conceptions of Liberty Deprivation, 69 MOD. L. REV. 738, 739 (2006)

הערכת הקורס - הרכב הציון הסופי :

מבחן מסכם בכתב/בחינה בעל פה 0 %
 הרצאה 0 %
 השתתפות 20 %
 הגשת עבודה 60 %
 הגשת תרגילים 0 %
 הגשת דו"חות 0 %
 פרויקט מחקר 0 %
 בחנים 0 %
 אחר 20 %
 משפט מבוים

מידע נוסף / הערות: